

Veliki črno-rdeči čmrlj (*Bombus lapidarius*)

doc. dr. Danilo Bevk

Nacionalni inštitut za biologijo

danilo.bevk@nib.si

Veliki črno-rdeči čmrlj je naš najpogostejši črni čmrlj z rdečo ali oranžno konico zadka. Samci imajo na glavi in oprsju tudi rumene dlačice. Zlasti matice so zelo velike in v svoji črno-rdeči opravi zelo markantne. Gnezdo je največkrat pod zemljo v opuščeni gnezdihi malih sesalcev, včasih tudi drugje, npr. v ptičjih gnezdihi in na poslopjih. Znan je celo primer gnezdenja v metli na balkonu v sedmem nadstropju stolpnice v Ljubljani. Družine so lahko zelo močne, štejejo do 300 osebkov, in živijo do zgodnje jeseni.

Veliki črno-rdeči čmrlj je pomemben opraševalac sadnega drevja in jagodičja. Še posebej rad ima ameriško borovnico. Ko prileti na njen cvet, lahko slišimo posebno brenčanje. Temu rečemo opraševanje s stresanjem, ki zelo poveča učinkovitost opraševanja. Čmrlji so zato veliko boljši opraševalci borovnice kot medonosna čebela. Najbolj znana rastlina, ki potrebuje opraševanje s stresanjem, je sicer paradižnik. 🍷



Matica velikega črno-rdečega čmrlja na ameriški borovnici

Foto: Danilo Bevk

250 let od imenovanja Antona Janše za cesarsko-kraljevega učitelja čebelarstva

zasl. prof. dr. Andrej Šalehar

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Cesarica Marija Terezija je pred 250 leti imenovala Antona Janšo za cesarsko-kraljevega učitelja čebelarstva.

Cesarica Marija Terezija ustanovi čebelarsko šolo (1769)

Pfalz (1889) poroča, kaj je cesarica Marija Terezija menila o pomenu čebelarstva in zakaj je ustanovila čebelarsko šolo: »Ob prebiranju knjig o naravi je Marija Terezija spoznala neizčrpane koristi, ki so bile dane čebeli ob ustvarjanju, njeno koristnost za ljudi v naravni povezavi in prizadevala si je z vsemi razpoložljivimi sredstvi ta živi primer reda, pridnosti, sloge in skromnosti omogočiti za skupno korist vseh podložnikov. Vodena s temi načeli in prepričana, da je čebelarstvo zaposlitev, ki za dober uspeh zahteva temeljito usposobitev, je ustanovila čebelarsko šolo.« Ustanovitev čebelarske šole je cesarica Maria

Terezija odredila leta 1769. Odgovorna za njeno postavitev je bila Nižjeavstrijska gospodarska družba. Maja 1770 so v Augartnu na Dunaju odprli prvo cesarsko-kraljevo čebelarsko šolo, ki jo je brezplačno lahko obiskoval vsakdo, ki se je zanimal za čebelarstvo.

Anton Janša imenovan za čebelarja pri Nižjeavstrijski gospodarski družbi (1769)

Nižjeavstrijska gospodarska družba je bila zadolžena, da poišče primerne čebelarja za učitelja. Povprašali so tudi pastora Schiracha, generalnega sekretarja Čebelarske družbe v Zgornji Lužici in svetovno znanega čebelarja. Do dogovora pa ni prišlo. Janša je bil takrat že na Dunaju, vpisan je bil na bakrorezni risarski šoli. Ne ve se, kdo je Janšo obvestil, da družba išče čebelarja. Nenapovedano se je nekaj dni pred 3. majem 1769 javil na družbi in se ponudil za čebelarja s pojasnilom, da je vrsto let čebelaril doma na Breznici, kjer je imel tudi okoli sto panjev čebel. Ravnatelj, s katerim je tekel pogovor, je spoznal, da se naš Kranjec, ki je bil takrat na Dunaju že poznan slikarski talent, spozna na čebele in čebelarjenje. Ponudil mu je mesto čebelarja. Janša je to sprejel ob pogoju, da dobi na likovni akademiji ustrezno dovo-